Justiits- ja digiministri määruse „Justiits- ja digiministri 14. juuli 2026. a määruse nr 25 „Küberturbe taseme tõstmise toetuse andmise ja kasutamise tingimused ja kord“ muutmine“ eelnõu

SELETUSKIRI

1. Sissejuhatus

Eelnõukohase määrusega muudetakse justiits- ja digiministri 14. juuli 2026. a määrust nr 25 „Küberturbe taseme tõstmise toetuse andmise ja kasutamise tingimused ja kord“.

Muudatuste eesmärk on täpsustada teekaardi koostaja kvalifikatsiooninõudeid ja nende täitmise tõendamist, korrastada taotluses esitatavate andmete nõudeid ning tunnistada kehtetuks toetuse saaja kohustus teavitada avalikkust toetuse päritolust. Teekaardi koostaja kvalifikatsiooninõuete muutmisega laiendatakse nõuetele vastavate ekspertide ringi, säilitades samal ajal nõude, et eksperdil peab olema teekaardi koostamiseks vajalik praktiline kogemus või kutsealast pädevust tõendav tunnistus. Taotluses esitatava teabe nõuete täpsustamisega kõrvaldatakse dubleeriv teave ning muudetakse taotluse koostamine ja menetlemine selgemaks.

Teekaardi koostaja nõuetelevastavust tõendavate dokumentidega seotud nõude täpsustamine ei muuda eeldatavasti toetuse taotlejate halduskoormust, kuna muudatusega ei kehtestata uut kohustust, vaid laiendatakse teekaardi koostamise teenuste võimalike pakkujate ringi. Taotluses esitatava teabe nõuete korrastamine vähendab korduva teabe esitamise vajadust. Avalikkuse teavitamise kohustuse kehtetuks tunnistamise eesmärk on vältida küberturvalisuse seaduse § 3^1 lõike 2 alusel koostatavas nimekirjas sisalduva asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabe kaudset avalikustamist toetuse saajate kohta teabe avaldamise kaudu. Avalikkuse teavitamise kohustuse kehtetuks tunnistamine vähendab toetuse saajate halduskoormust, sest neil ei tule enam toetuse päritolu kohta teavet esitada. Muudatused ei mõjuta üksikisikute ega vabaühenduste halduskoormust.

Määruse eelnõu ja seletuskirja on koostanud Justiits- ja Digiministeeriumi riikliku küberturvalisuse talituse protsessijuht Natalja Zinovjeva (natalja.zinovjeva@justdigi.ee). Eelnõu ja seletuskirja on keeleliselt toimetanud sama ministeeriumi õiguspoliitika osakonna õigusloome korralduse talituse toimetaja Aili Sandre (aili.sandre@justdigi.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kahest paragrahvist Paragrahv 1 sisaldab viit määruse muudatust ning §-s 2 sätestatakse määruse rakendamine selle jõustumisest arvates.

Paragrahvi 1 punktiga 1 sõnastatakse määruse § 4 lõige 2 uuesti. Kehtiva korra kohaselt peab teekaardi koostajal olema teekaardi koostamise ajal kehtiv rahvusvaheliselt tunnustatud infosüsteemide audiitori kutsetunnistus. Määruse rakendamisel on ilmnenud vajadus võimaldada teekaarti koostada ka eksperdil, kelle pädevus tuleneb asjakohasest praktilisest kogemusest või muust samaväärsest küberturbe või infoturbe valdkonna sertifikaadist (näiteks CISA, *certified information system auditor* jne).

Lõike 2 punkti 1 muudatuse kohaselt peab ekspert olema viimase viie aasta jooksul osalenud vähemalt kahe küberturbe taseme hindamise, vähemalt ühe infoturbe auditi või Eesti infoturbestandardi, ISO 27001 või muu samaväärse standardi rakendamise projekti elluviimisel. Viieaastane ajavahemik tagab, et arvesse võetakse piisavalt ajakohast praktilist kogemust. Loetletud tegevused hõlmavad küberturbe või infoturbe olukorra hindamist, auditeerimist või infoturbe juhtimise süsteemi ja turvameetmete rakendamist ning võimaldavad hinnata eksperdi suutlikkust koostada sisuline ja rakendatav teekaart.

Lõike 2 punkti 2 muudatuse kohaselt võib teekaardi koostada ka ekspert, kellel on teekaardi koostamise ajal kehtiv rahvusvaheliselt tunnustatud infosüsteemide audiitori kutsetunnistus või muu samaväärne küberturbe- või infoturbepädevust tõendav tunnistus või sertifikaat (näiteks CISA, *certified information system auditor* jne). Tunnistuse ja sertifikaadi samaväärsuse hindamisel lähtutakse sellest, kas selle saamiseks vajalikud teadmised ja oskused, sertifitseerimise ulatus, nõutav töökogemus ning sertifikaadi kehtivuse ja ajakohastamise tingimused tõendavad teekaardi koostamiseks vajalikku küberturbe- või infoturbepädevust. Samaväärsust hindab taotluse menetlemisel rakendusüksus taotleja esitatud dokumentide ja vajaduse korral lisaselgituste alusel.

Nõuded on alternatiivsed: eksperdi kvalifikatsioon peab teekaardi koostamise ajal vastama vähemalt ühele lõike 2 punktides 1 ja 2 sätestatud nõudest. Muudatus säilitab teekaartide kvaliteedi tagamiseks vajaliku pädevuslävendi, kuid vähendab põhjendamatuid piiranguid ekspertide valikul.

Paragrahvi 1 punktiga 2 sõnastatakse määruse § 12 lõike 2 punkt 2 uuesti. Muudatuse kohaselt esitatakse taotluses projekti nimetus ja eesmärgid ning toetuse taotlemise vajaduse põhjendus. Kehtivast sõnastusest jäetakse välja planeeritava tegevuse algus- ja lõppkuupäev ning projekti oodatavad tulemused, sest projekti elluviimise ajavahemik esitatakse sama lõike punktis 6 ja oodatavad tulemused täpsustatud punkti 4 kohaselt tegevusplaanis. Muudatus kõrvaldab sisuliselt kattuva teabe korduva esitamise nõude ja parandab taotluse ülesehituse selgust.

Paragrahvi 1 punktiga 3 sõnastatakse määruse § 12 lõike 2 punkt 4 uuesti. Taotluses esitatakse projekti tegevusplaan koos tegevuste loetelu ja oodatavate tulemustega. Tegevuste maksumuse eraldi esitamise nõue jäetakse sellest punktist välja, sest projekti eelarve esitatakse sama lõike punkti 3 alusel. Muudatus koondab sisuliselt seotud andmed ning väldib projekti eelarve ja tegevuste maksumuse teabe korduvat esitamist.

Paragrahvi 1 punktiga 4 sõnastatakse määruse § 12 lõike 4 punkt 1 uuesti. Taotlusele tuleb lisada teekaardi koostaja kvalifikatsiooni tõendavad dokumendid, mis kinnitavad vastavust määruse § 4 lõikes 2 sätestatud nõuetele. Muudatusega viiakse tõendamisnõue kooskõlla § 4 lõike 2 uue sõnastusega ning võimaldatakse tõendada nii praktilist kogemust kui ka kutsetunnistuse olemasolu.

Paragrahvi 1 punktiga 5 tunnistatakse määruse § 19 lõike 2 punkt 9 kehtetuks. Selle punkti kohaselt peab toetuse saaja teavitama avalikkust toetuse päritolust toetuse saamisest arvates, viidates sellele, et projekti on rahastanud Eesti riik.

Küberturvalisuse seaduse § 3^1 lõike 2 kohaselt koostab Riigi Infosüsteemi Amet iga kahe aasta järel teenuseosutajate ja domeeninimede registreerimise teenuse osutajate nimekirja. Sama paragrahvi lõike 3 kohaselt on lõikes 2 nimetatud teave avaliku teabe seaduse tähenduses asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teave. Avalikkuse teavitamise kohustus võimaldab järeldada, et toetuse saaja kuulub nimetatud nimekirja, ning seeläbi tuua kaasa kaitstava teabe kaudse avalikustamise. Seetõttu tunnistatakse kõnealune teavitamiskohustus kehtetuks.

Paragrahvis 2 sätestatakse, et määrust rakendatakse selle jõustumisest arvates. Muudatused kohalduvad seega pärast muutmismääruse jõustumist tehtavatele menetlustoimingutele ja otsustele.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõukohase määrusega tehtavad muudatused puudutavad riigisisese toetusmeetme teekaardi koostaja kvalifikatsiooninõudeid, kvalifikatsiooni tõendamist, taotluses esitatavaid andmeid ja toetuse päritolust teavitamise kohustust. Muudatustega ei võeta üle Euroopa Liidu direktiivi ega rakendata Euroopa Liidu määrust ning muudatused ei ole otseselt seotud Euroopa Liidu õiguse rakendamisega.

4. Määruse mõju

Toetuse saajate ring jääb samaks – toetust saavad jätkuvalt taotleda küberturvalisuse seaduse järgsed uued kübersubjektid. Määruse muudatusega leevendatakse teekaardi koostamise tellimise tingimusi: laieneb nende ekspertide valik, kellelt saab meetme raames elluviidava projekti jaoks teekaarti tellida. Teekaardi koostaja kvalifikatsiooninõuete täpsustamisel on positiivne mõju toetuse taotlejatele ja meetme rakendamisele. Alternatiivsete kvalifikatsiooninõuete kehtestamine laiendab nõuetele vastavate ekspertide ringi ning taotlejatel on lihtsam leida sobiv ekspert. Samal ajal säilib nõue tõendada teekaardi koostamiseks vajalikku ajakohast praktilist kogemust või kutsealast pädevust, mis toetab teekaartide kvaliteeti. Teekaardi koostaja nõuetele vastavust tõendavate dokumentidega seotud nõude täpsustamine ei muuda toetuse taotlejate halduskoormust, kuna sellega ei kehtestata uut dokumentide esitamise kohustust.

Kvalifikatsiooni tõendavate dokumentide nõude täpsustamine parandab õigusselgust ja võimaldab rakendusüksusel kontrollida üheselt eksperdi vastavust määruse § 4 lõikes 2 sätestatud nõuetele. Taotluses esitatava teabe nõuete korrastamine kõrvaldab projekti ajakava, tulemuste ja eelarve teabe korduva esitamise ning muudab taotluse vormistamise ja menetlemise selgemaks.

Avalikkuse teavitamise kohustuse kehtetuks tunnistamine vähendab toetuse saajate halduskoormust, sest neil ei tule enam toetuse päritolu kohta teavet esitada, ning aitab vältida küberturvalisuse seaduse § 3^1 lõikes 2 osutatud nimekirjaga seotud asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabe kaudset avalikustamist. Muudatus toetab seega küberturbe seisukohalt konfidentsiaalse teabe kaitset.

5. Määruse rakendamisega kaasnevad riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevused, eeldatavad kulud ja tulud

Muudatus ei muuda küberturbe taseme tõstmise toetusmeetme eelarve mahtu. Rakendusüksus hindab taotluste menetlemisel teekaardi koostaja kvalifikatsiooni tõendavaid dokumente muudetud nõuete alusel ning taotluses esitatavaid andmeid täpsustatud nõuete kohaselt. Muudatustega võib kaasneda vähene ühekordne menetluskorralduslik kulu, mis kaetakse rakendusüksuse olemasolevate rahaliste vahendite arvel. Kohaliku omavalitsuse üksustele muudatustega uusi ülesandeid, kulusid ega tulusid ei kaasne.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras kolmandal päeval pärast selle avaldamist Riigi Teatajas. Selline lahendus tagab, et enne muutmismääruse jõustumist tehtud otsuseid ei hinnata hiljem ümber ega rakendata seejärel tagasiulatuvalt ning edasistes menetlustoimingutes lähtutakse muutmismäärusega täpsustatud nõuetest.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu väljatöötamises osalesid Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus ning Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit.

Eelnõu esitati eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile, Riigikantseleile, Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutusele ning Riigi Infosüsteemi Ametile (https://eelnoud.valitsus.ee/main/mount/docList/2c1ad245-6f51-472b-b135-6b699d6c5e7a).
Rahandusministeerium kooskõlastas eelnõu märkusteta ning Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse esitatud sisuliste ettepanekutega on eelnõus arvestatud.

Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus avaldab muudatuste kohta teabe oma veebilehel ning nõustab taotlejaid ja toetuse saajaid muudatuste rakendamisel.